

Vaikuttamistoimielinten uudelleenorganisointi ja kehittäminen 2025, tarkastelu.

Johdanto

Sote-uudistuksen myötä kunnan vastuut sosiaali- ja terveystalvetaista ovat muuttuneet, ja samalla vaikuttamistoimielinten roolia on arvioitava uudelleen. Vaikuttamistoimielimet, kuten vanhus- ja vammaisneuvostot, nuorisovaltuusto sekä muut kunnalliset osallisuusrakenteet, ovat keskeisiä demokraattisen päätöksenteon tukipilareita. Ne mahdollistavat eri väestöryhmien äänen kuulumisen kunnallisessa päätöksenteossa ja edistävät yhdenvertaisuutta. Vaikuttamistoimielinten pääasiallinen tehtävä on tuoda esiin kohderyhmänsä näkökulmat ja tarpeet kunnallisessa päätöksenteossa. Tarve uudistaa ja kehittää vaikuttamistoimielinten toimintaa liittyy erityisesti niiden keskeiseen rooliin demokraattisen päätöksenteon vahvistamisessa.

On tärkeää, että eri väestöryhmien ääni kuuluu kunnallisessa päätöksenteossa ja että vaikuttamistoimielimillä on aito mahdollisuus osallistua, tehdä aloitteita ja vaikuttaa kunnan strategioihin, palveluihin ja kehittämistoimiin. Kehittämällä toimielinten roolia, resursointia ja yhteistyömuotoja voimme varmistaa, että niiden näkemykset huomioidaan päätöksenteossa entistä paremmin ja että osallisuus ei jää vain muodolliseksi kuulemiseksi. Tavoitteena on luoda entistä vaikuttavampia ja osallistavampia toimintamalleja, jotka mahdollistavat eri väestöryhmien todellisen vaikuttamisen heitä koskeviin asioihin. Vanhus- ja vammaisneuvoston rooli edustamansa ryhmän palveluntarpeen täyttämässä, esimerkiksi kokemusasiantuntijuuden kautta, on merkittävä. Lisäksi vammaisneuvoston edustajilla voi olla osaamista, esimerkiksi esteettömyysasioissa, jonka hyödyntäminen jo suunnitteluvaiheessa olisi olennaista ja tulisi huomioida.

Vaikuttamistoimielimillä on siis tärkeä rooli kunnan palveluiden kehittämisessä, sillä ne tuovat esiin eri väestöryhmien tarpeita ja näkökulmia, joita ei aina huomioida hallinnollisessa päätöksenteossa. Niiden kautta voidaan kerätä käyttäjälähtöistä tietoa, joka auttaa kehittämään palveluja vastaamaan paremmin asukkaiden tarpeita.

Kauniaisten kaupungille on jätetty valtuustoaloite ([KV 10.2.2025 § 4](#)) erillisen maahanmuuttoneuvoston perustamiseksi. Valtuustoaloitetta perustellaan esimerkiksi sillä, että maahanmuuttajat muodostavat tänä päivänä noin 12 % Kauniaisten väestöstä, ja osuus kasvaa nopeasti. Lisäksi aloitteessa perustellaan, että onnistuneen kotoutumisen edistämiseksi monet kunnat ovat perustaneet neuvostoja tai neuvottelukuntia, jotka voivat avustaa virkamiehiä ja luottamushenkilöitä kotoutumistoimenpiteiden suunnittelussa, ja jotka tarjoavat kanavan rakentavaan vuoropuheluun maahanmuuttajien edustajien kanssa. Maahanmuuttajien näkemysten huomioiminen palveluiden suunnittelussa, on perusteltua tarkasteltaessa väestöennusteita. Kotoutumislain 46 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Kunnan on myös huolehdittava oman henkilöstönsä kotoutumisen edistämisen osaamisen kehittämisestä.

Uudistuksen tavoitteena on luoda selkeä rakenne ja aikataulutus, joka varmistaa, että vaikuttamistoimielimet pääsevät osallistumaan valmistelutyöhön jo varhaisessa vaiheessa. Näin niiden näkemykset voidaan aidosti huomioida päätöksenteossa, ja osallisuuden toteutuminen kunnassa vahvistuu. Lisäksi tavoitteena on hyödyntää kokemusasiantuntijuutta nykyistä paremmin kunnan palveluiden kehittämisessä. Kokemusasiantuntijat tuovat arvokasta tietoa ja näkökulmia suoraan palvelujen käyttäjiltä, mikä voi parantaa päätösten laatua, lisätä palveluiden asiakaslähtöisyyttä ja edistää toiminnan vaikuttavuutta.

Kun kaupungissa on kaksi erillistä neuvostoa (vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto), ja valtuustoaloite kolmannen neuvoston (maahanmuuttoneuvosto) perustamiseksi on kaupungille jätetty, mutta taloudelliset säästöt ja henkilöresurssien väheneminen liittyen vaikuttamistoimielinten koordinaatio ja valmistelutyöhön luovat reunaehdot vaikuttamistoimielinten toiminnan kehittämislle strategian

mukaisesti, on tullut tarpeelliseksi tarkastella, voidaanko neuvostoja enää pitää erillään. Todettakoon, että myös nuorisovaltuuston toiminnalle on varattu myös erillinen henkilöstöresurssi toimialalla. Kaupungilla on hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön koordinaation johtamiseen yksi henkilöstöresurssi, joka vastaa tällä hetkellä suositusten mukaisesta vaikuttamistoimielimiin liittyvästä asiantuntija, kokousvalmistelusta ja pöytäkirjatyöstä

Nykykäsityksen mukaan vaikuttamistoimielinten asianhallintatyö ei ole rajoittunut pelkästään tekniseen sihteerin tehtävään, vaan henkilöllä tulee olla kokonaisvaltainen käsitys kyseisten toimielinten roolista kunnallisessa päätöksenteossa, sekä hahmottaa kunnallisen päätöksenteon poikkihallinnollisuutta.

Toiminnan uudistamisen keskiössä on ennen kaikkea väestöryhmiensä edustajien osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen entisestään. Tarve toimintasääntöjen uudistamiselle ja toiminnan kehittämiseksi liittyy ennen kaikkea vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseen. Toiminnalta puuttuu selkeä vuosikello, ja vaikuttamismahdollisuus ei toteudu riittävästi päätöksenteon *valmisteluvaiheessa*. Ilman suunnitelmallista ja ennakoitavaa toimintamallia vaikuttamistoimielimillä ei ole riittävää roolia kunnallisessa päätöksenteossa, mikä heikentää niiden mahdollisuuksia tuoda esiin näkemyksiään oikea-aikaisesti. Tämä johtaa siihen, että vaikuttaminen jää usein reaktiiviseksi ja lausunnot annetaan vasta siinä vaiheessa, kun päätökset ovat jo pitkälti muotoutuneet. Kyseisten väestöryhmien edustajien asiantuntijuus tulisi saada kaupungin palveluiden kehittämiseen, sekä päätöksenteon valmisteluun aiempaa vahvemmin jo suunnitteluvaiheessa. Viranhaltijoiden tulee myös varmistaa, että asiat esitellään luonnosvaiheessa vaikuttamistoimielimille ymmärrettävällä ja osallistavalla tavalla. Keskiössä tulisi olla ennen kaikkea yhteiskehittämiseen perustuva tapa toimia.

Kunnan strategian painopisteitä, joita tässä vaikutusten arvioinnissa tullaan myös hyödyntämään ovat:

- **Avoin Grani:** Vaikuttamistoimielinten laajempi osallistaminen valmisteluun.
- **Kestävä ja terve kuntatalous:** Kaupungin organisaation mukauttaminen sote-uudistuksen jälkeisiin tarpeisiin ja taloudelliseen kantokykyyn.
- **HYTE-työ:** Kaupunkiyhteisön yhteistyön vahvistaminen kaupungin kehittämisessä ja toiminnassa.

Kunta vastaa edelleen varhaiskasvatuksesta, koulutuksesta, kirjastosta, liikunnasta ja kulttuuripalveluista, mikä on tärkeä huomio vaikuttamistoimielinten uudistuksessa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirryttyä pois kunnalta myös merkittävä määrä henkilöstöä poistui kunnan palveluksesta. Muutoksissa on aina kuitenkin mahdollisuus, ja strategian mukaisesti tavoitteen *Kestävä ja terve kunta talous- Hyödynnetään soteuudistuksen mahdollisuudet* tässä uudistamistyössä nähdään mahdollisuus kaupungin toiminnan tehostamiseen ja kehittämiseen samanaikaisesti.

Todettakoon, että alustavien keskustelujen mukaan vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto itse eivät kannata neuvostojen yhdistämistä. Siksi tässä kehittämis ehdotuksessa esitelläänkin neljä erilaista vaihtoehtoa:

Vaikuttamistoimielinten uudelleenorganisoinnissa tuodaan esiin neljä vaihtoehtoa:

1. **Vaihtoehto 1:** Vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja perustettava maahanmuuttajaneuvosto yhdistetään.
2. **Vaihtoehto 2:** (Nykytila): Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pysyvät erillään, eikä maahanmuuttajaneuvostoa perusteta.

3. **Vaihtoehto 3:** Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pysyvät erillään, erillinen maahanmuuttajaraati kaksi kertaa vuodessa.
4. **Vaihtoehto 4:** Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pysyvät erillään, maahanmuuttajaneuvosto perustetaan.

Tausta

Kaupunkistrategian “resurssiviisaan toiminnan kaupunki”-teeman ensimmäisenä tavoitteena on kestävä ja terve kuntatalous. Kyseisen tavoitteen toimenpiteitä ovat mm. “toimintaan tehokkuutta sisäisiä prosesseja ja toimintamalleja kehittämällä” ja “varmistetaan, että kaupungin organisaatio vastaa SOTE-uudistuksen jälkeisiä tarpeita ja taloudellista kantokykyä”. Tämä arviointi nojaa myös tähän työhön. Vaikuttamistoimielimille varattu viranhaltijaresurssi on rajallinen. Ennen sote-uudistusta molemmille vaikuttamistoimielimille oli oma viranhaltija edustajansa: [Vanhusneuvoston asettaminen KH 9.9.2019 154 §](#) ja [Vammaisneuvoston asettaminen KH 9.9.2019 155 §](#). SOTE-uudistuksen myötä merkittävä osa kaupungin työntekijöitä siirtyi hyvinvointialueen palvelukseen. Samalla siirtyivät myös sosiaali- ja terveystalvet kunnalta hyvinvointialueen vastuulle järjestettäväksi. SOTE-uudistuksen jälkeen, hyvinvointikoordinaattori nimettiin molempien vaikuttamistoimielinten sihteeriksi. Lisäksi vammaisneuvostoon on nimetty yhdyskuntatoimesta pysyvä viranhaltijajäsen, mutta vanhusneuvostossa tätä edustusta ei ole. Neuvostojen käsitellessä samoja aiheita, on esittelevä viranhaltija osallistunut molempien kokouksiin.

Vaikuttamistoimielimet kokoontuivat *yhteensä* vuonna 2023 16 kertaa. Vuonna 2024 18 kertaa. Todettakoon, että esimerkiksi hyvinvointi- ja vapaa-aikavaliokunnalle aikataulutetaan 8 kokousta per vuosi. Vaikuttamistoimielimet eivät ole ei kunnan varsinaisia toimielimiä, eli ne eivät voi tehdä muutoksenhakukelpoisia hallintopäätöksiä. Vaikuttamistoimielinten jäsenet eivät ole kunnan luottamushenkilöitä.

Vaikuttamistoimielimille maksetaan kokouspalkkio, joka on Hallintosäännön 142 § mukaan 1.1.2025-31.12.2027 puheenjohtajalle 95 euroa per kokous ja jäsenelle 50 euroa per kokous. Vuodesta 2028 palkkio nousee 105 euroa puheenjohtajalla ja 55 euroa jäsenelle. Kunnan tulee varata määrärahat, huolehtia kokoustilasta ja muista kokousjärjestelyistä, vastata em. kustannuksista ja tarvittaessa antaa apua kokousasioiden valmisteluun ja sihteerin tehtäviin. Budjetti kattaa vain kokouspalkkiot ja tarjoilut, toimintarahaa ei ole.

Vaikuttamistoimielinten esityslistat ja pöytäkirjat julkaistaan Dynasty-asianhallintajärjestelmässä.

Vaikuttamistoimielinten osallisuusmahdollisuuksia ja kokemusasiantuntijuuden hyödyntämistä halutaan kehittää taloudellisten ja viranhaltijaresurssin reunaehdoin. Nykyinen taloustilanne, jossa kaupungin on pyrittävä toteuttamaan säästöjä ja optimoimaan resurssien käyttöä, asettaa haasteita toiminnan kehittämiseksi. Samalla halutaan varmistaa, että kehitystyö tapahtuu vastuullisessa kunta-politiikassa, jossa taloudelliset realiteetit otetaan huomioon ja resurssit käytetään mahdollisimman tehokkaasti. Tavoitteena on kehittää palveluja ja osallisuuden mahdollisuuksia siten, että ne tukevat kaupungin taloudellista kestävyttä ja varmistavat laajan osallistumisen ja vaikuttamisen, ilman että aiheutetaan tarpeettomia kustannuksia. Vaikuttamistoimielimet tarjoavat kunnalle arvokasta tietoa, joka perustuu asukkaiden ja erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien tarpeisiin, ja tätä tietoa pyritään hyödyntämään palveluiden kehittämisessä entistä paremman ja yhdenvertaisemman palvelutarjonnan luomiseksi. Väestöennusteiden mukaan ikääntyneiden ja viera-kielisten asukkaiden määrä kasvaa, mikä tulee huomioida vaikuttamistoimielinten suunnittelussa ja resurssien kohdentamisessa.

Palveluiden kehittämisessä ja tuottamisessa kaupunki haluaa vahvistaa yhteistyötä vaikuttamistoimielinten kanssa erityisesti yhteiskehittämisen näkökulmasta. Tavoitteena on luoda avoin ja vuorovaikutteinen toimintatapa, jossa kehittäminen tapahtuu tarpeiden mukaan ja aidossa yhteistyössä. Yhtäaikainen vuoropuhelu eri väestöryhmien kanssa tuo esiin uusia näkökulmia, edistää yhteistä oppimista ja lisää ymmärrystä palveluiden toteutuksen reunaehdoista. Yhteiskehittämisen kautta voidaan hyödyntää asukkaiden tietoa ja kokemusta, mikä parantaa palveluiden osuvuutta ja vaikuttavuutta.

Kaupunki on sitoutunut kehittämään palveluitaan yhteistyössä kuntalaisten ja vaikuttamistoimielinten kanssa. Tavoitteena on rakentaa toimintakulttuuri, jossa yhteiskehittäminen ei ole vain yksittäinen menetelmä, vaan osa jatkuvaa, avointa ja tarpeista lähtevää vuorovaikutusta. Kun kehittämis työ perustuu eri väestöryhmien kanssa käytävään samanaikaiseen ja arvostavaan vuoropuheluun, luodaan uudenlaista ajattelua, vahvistetaan ymmärrystä toiminnan reunaehdoista ja löydetään keskeisempiä, käyttäjälähtöisiä ratkaisuja.

Samalla on tärkeää tunnistaa, että liiallinen byrokratia voi estää eri väestöryhmien todellisia vaikutusmahdollisuuksia. Siksi kaupungin tavoitteena on vähentää tarpeetonta byrokratiaa ja panostaa matalan kynnyksen toimintaan, jotta osallistuminen ja vaikuttaminen olisi aidosti saavutettavaa kaikille – kieli- ja kulttuuritaustasta, toimintakyvystä tai iästä riippumatta.

Avoin ja jatkuva vuoropuhelu kuntalaisten, viranhaltijoiden ja päättäjien välillä mahdollistaa palveluiden kehittämisen yhdessä – tavalla, joka rakentaa luottamusta, lisää yhteistä ymmärrystä ja tekee kaupungista entistä toimivamman ja inhimillisemmän paikan elää.

Tiivistelmä vaihtoehtoista

Kaikissa päätösvaihtoehtoissa vaikuttamistoimielimille on tarpeen luoda vuosikello kokouksille liittyen kaupungin asioihin, jolloin niiden toiminta kytkeytyisi tiiviimmin kunnan päätöksentekoon. Kaikissa neljässä päätösvaihtoehdossa sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala vastaa vaikuttamistoimielinten toiminnasta kunnassa, tarjoten asiantuntija-apua kokousasioiden valmisteluun ja toiminnan kehittämiseen. Kuitenkin on tarpeen ottaa huomioon, että useat vaikuttamistoimielinten lakisääteiset kuulemiset kohdistuvat erityisesti myös yhdyskuntatoimen valmisteluun. Kokousasioiden valmistelu ja toimielinten työn koordinointi edellyttävätkin tiivistä poikkihallinnollista yhteistyötä kaupungin viranhaltijoiden ja eri toimialojen välillä. Yhteistyön avulla voidaan varmistaa, että vaikuttamistoimielinten näkemykset tulevat huomioiduiksi tarkoituksenmukaisesti ja oikea-aikaisesti kaupungin päätöksenteossa

Kaikissa päätösvaihtoehtoissa jäsenille maksetaan kokouspalkkio vain virallisista kokouksista. Lisäksi virallisten kokousten määrää on tarpeen vähentää, jotta nykyiset henkilöresurssit riittävät ja kokousten sisältö on vaikuttavampaa. Viranhaltijaedustus ei myöskään olisi pysyvä, ja päättäjädustusta olisi tarpeen tarkastella aina käsiteltävän aiheen mukaan. Virallisissa kokouksissa olisi asian käsittelyyn liittyvä tarvittava viranhaltija paikalla, sekä sihteeri. Kaupungin asiat tullaan jatkossa käsittelemään vain yhteiskokouksissa, joissa paikalla on aina kyseisen asian valmistelusta vastaava viranhaltija, sekä kyseisessä asiassa päätösvaltaisen valiokunnan edustaja. Kaupunki aikatauluttaa tämän työn.

Todettakoon myös, että vaikka laki mahdollistaa sen, että vaikuttamistoimielimet voivat hoitaa itse sihteerin tehtävät kokouksissa ja esityslistat sekä pöytäkirjat voitaisiin työstää muulla tavalla kuin kaupungin asianhallintajärjestelmässä, vaikuttamistoimielinten asiakirjojen julkaiseminen samassa järjestelmässä kuin muiden toimielinten asiakirjat parantavat avoimuutta, tehokkuutta ja osallisuutta kunnassa, mikä tukee hyvän hallinnon periaatteita.

Vaikuttamistoimielinten asettaminen tullaan myös uudistamaan. Kaikissa esitetyissä vaihtoehtoisissa tullaan erityisesti keskittymään siihen, että neuvostoihin saadaan edustajia myös tavallisista kuntalaisista. Lisäksi vammaisia henkilöitä edustavia yhdistyksiä tullaan kutsumaan entistä vaikuttavammalla tavalla nimeämään edustajansa. Valintakokouksesta luovutaan molempien neuvostojen kohdalla, ja neuvoston jäsenet tullaan asettamaan viranhaltijavalmistelun pohjalta kaupungin hallituksen päätöksellä.

Toimintakaudeksi tullaan ehdottamaan neljää vuotta, ja vaikuttamistoimielimen jäsenyys on rajattu yhteen toimikauteen kerrallaan, eikä jäsenellä ole oikeutta tulla nimitetyksi uudelleen välittömästi päättyvän toimikautensa jälkeen.

Toimintaa toivotaan kehitettävän aiempaa proaktiivisempaan ja ulospäinsuuntautuneempaan suuntaan. Viranhaltijoiden asiantuntijatukea pyritään kohdentamaan siten, että neuvostot voivat entistä vaikuttavammin edistää edustamiensa väestöryhmien osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Neuvostoilta toivotaan myös vahvaa, ilmiölähtöistä työtä, joka kytkeytyy niiden edustamien intressiryhmien keskeisiin kysymyksiin. Toimielinten jäseniksi toivotaan henkilöitä, joilla on kiinnostusta osallistua kaupungin palveluiden kehittämiseen ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien vahvistamiseen. Ehdotettavien edustajien toivotaan suhtautuvan myönteisesti yhteistyöhön, omaavan kehittämismyönteisen asenteen ja halukkuutta tarkastella asioita rakentavasti ja mahdollisuuksien näkökulmasta. Tavoitteena on luoda aidosti osallistava ja yhteiskehittämiseen perustuva toimintakulttuuri, jossa toimielinten jäsenet toimivat sillanrakentajina kuntalaisten, viranhaltijoiden ja päätöksentekijöiden välillä.

Vaihtoehto 1: Vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja perustettava maahanmuuttajaneuvosto yhdistetään.

Yhdistetty vaikuttamistoimielin kokoaisi yhteen vanhusneuvoston, vammaisneuvoston ja maahanmuuttajaneuvoston tehtävät yhdeksi poikkihallinnolliseksi neuvostoksi. Uusi vaikuttamistoimielin mahdollistaisi kaupungin asioiden käsittelyn useamman eri väestöryhmän kanssa samanaikaisesti ja loisi vahvemman alustan moniääniselle vuoropuhelulle ja yhteiskehittämislle. Yksi toimielin mahdollistaa selkeämmän hallintorakenteen, vähentää hallinnollista kuormitusta ja tehostaa viranhaltijaresurssien käyttöä, kun valmistelu, kokoushallinta ja osallistuminen voidaan keskittää.

Yhdistetty rakenne tukee kaupungin siirtymää lausuntopyyntöpohjaisesta toimintamallista kohti aiempaa osallisuutta, palveluiden yhteiskehittämistä ja kokemusasiantuntijuuden vahvempaa hyödyntämistä. Muutos toimintakulttuurissa on kuitenkin merkittävä ja vaatii kaupungin sisäistä sitoutumista sekä vuosikellotyön vahvistamista poikkihallinnollisesti.

Yhdistämisellä voi olla myös haasteita: erityisesti vammaisten nuorempien edustajien erityistarpeet voivat jäädä varjoon, jos painopiste siirtyy iäkkäiden tarpeisiin. Toisaalta esteettömyysteemat voivat saada lisää näkyvyyttä ja vaikuttavuutta yhteistyössä vanhusryhmien kanssa. Samalla voidaan mahdollistaa uudenlaisia yhteisiä näkökulmia ja innovatiivisia ratkaisuja eri ryhmien haasteisiin.

Riskinä on, että eri intressiryhmien tarpeet hukkuvat yhteiseen keskusteluun, ja että jäsenten löytäminen, joita kiinnostavat kaikki kolme teemaa, voi olla vaikeaa. Lisäksi toiminnan uudelleenorganisointi vie aikaa, ja onnistuminen edellyttää koko kaupungin toimialojen ja toimielinten sitoutumista sekä selkeitä rakenteita yhteisen työn tueksi.

Yhdistetty vaikuttamistoimielin voi kuitenkin lisätä osallisuutta, monialaisuutta ja parantaa tiedonkulkua eri väestöryhmien ja kaupungin välillä. Se voi myös vahvistaa vaikuttamistoimielinten edustavuutta, kun jäsenmäärien haasteet aiemmissa neuvostoissa ovat rajoittaneet laajaa osallistumista.

Vaihtoehto 2: (Nykytila): Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pysyvät erillään, eikä maahanmuuttajaneuvostoa perusteta.

Nykytilan säilyttäminen tarkoittaa, että vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto jatkavat toimintaansa erillisinä vaikuttamistoimieliminä, eikä maahanmuuttajaneuvostoa perusteta.

Tämä vaihtoehto mahdollistaa kullekin neuvostolle keskittymisen selkeästi rajattuun kohderyhmään ja sen erityiskysymyksiin. Erillisten toimielinten kautta voidaan syventyä kohderyhmäkohtaiseen asiantuntemukseen ja varmistaa, että kyseisten ryhmien erityiset tarpeet, oikeudet ja näkökulmat tulevat esiin kunnallisessa valmistelussa ja päätöksenteossa.

Nykyinen malli on vakiintunut, ja sen käytännöt ja toimintatavat ovat tuttuja sekä jäsenille että kaupungin viranhaltijoille. Erilliset toimielimet voivat tukea kohderyhmien vaikuttamismahdollisuuksia silloin, kun jäsenistö on sitoutunut ja toiminta aktiivista. Myös lainsäädäntö tunnistaa erillisten neuvostojen roolin erityisesti iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden osallisuuden vahvistamisessa.

Tähän vaihtoehtoon liittyy kuitenkin myös haasteita. Kahden erillisen toimielimen (vanhus- ja vammaisneuvosto) ylläpito edellyttää viranhaltijoilta huomattavaa valmistelu- ja osallistumistyötä: esityslistojen ja pöytäkirjojen laadintaa, kokousvalmisteluja sekä hallinnollista tukea. Tämän lisäksi erillisten elinten välinen koordinaatio ja tiedonkulku voi jäädä hajanaiseksi, mikä voi osaltaan rajoittaa monialaisen näkökulman hyödyntämistä kaupungin kehittämistyössä.

Haasteena vaihtoehdossa on, että osallisuus jää helposti irralliseksi lausuntojen antamiseen ja osallistuminen ei välttämättä kiinnity kaupungin kehittämistyöhön tai yhteiskehittämiseen. Maahanmuuttajaväestö jää tässä vaihtoehdossa vailla omaa rakenteellista vaikuttamiskanavaa. Lisäksi viranhaltijatyötä tarvitaan kahden erillisen neuvoston kokousvalmisteluun ja osallistumiseen, mikä lisää hallinnollista työtä verrattuna yhdistettyyn malliin.

Vaihtoehto 3: Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pysyvät erillään, erillinen maahanmuuttaja raati kaksi kertaa vuodessa.

Tässä vaihtoehdossa vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto jatkavat toimintaansa itsenäisinä vaikuttamistoimieliminä nykykäytännön mukaisesti. Lisäksi kaupungin osallisuustyötä täydennetään järjestämällä erillinen, maahanmuuttajataustaisille kuntalaisille suunnattu maahanmuuttajaraati, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

Malli säilyttää kohderyhmäkohtaisen asiantuntemuksen vanhus- ja vammaisneuvostojen osalta ja mahdollistaa maahanmuuttajataustaisen väestön osallisuuden vahvistamisen kevyemmällä ja hallinnollisesti vähemmän kuormittavalla rakenteella. Maahanmuuttajaraadin tapaamiset tarjoavat mahdollisuuden tuoda esiin keskeisiä havaintoja, tarpeita ja näkökulmia kaupungin palvelujen kehittämiseen sekä tukea yhdenvertaisuustyötä.

Kokouksia voidaan kohdentaa ajankohtaisiin teemoihin, kuten kotoutumiseen, palvelujen saavutettavuuteen, kielitietoisuuteen ja osallisuuden vahvistamiseen, ja niihin voidaan kutsua sekä kaupungin edustajia että sidosryhmiä. Maahanmuuttajaraadin kokoontumisten koordinointi voidaan kytkeä osaksi kaupungin osallisuustyön ja kotoutumisen vastuuhenkilön tehtäviä.

Tämä malli tarjoaa joustavan tavan lisätä osallisuuden mahdollisuuksia ilman erillisen kolmannen neuvoston hallinnollista taakkaa. Samalla on kuitenkin huomioitava, että harvemmin kokoontuvalla raadilla ei ole virallisen vaikuttamistoimielimen asemaa, mikä voi heikentää sen vaikuttavuutta ja näkyvyyttä päätöksenteossa. Lisäksi rakenteen pysyvyys ja säännöllisyys edellyttävät kaupungin sisäistä sitoutumista ja riittäviä resursseja suunnitteluun, fasilitointiin ja vuorovaikutukseen. Vaihtoehdon etuna on joustavuus ja kevyempi hallinnollinen malli. Maahanmuuttajaraadin tapaamiset

voidaan suunnitella kaupungin ajankohtaisiin teemoihin perustuen ja hyödyntää kokemustietoa palveluiden kehittämisessä ilman pysyvän toimielimen resursointia.

Kuitenkin, koska maahanmuuttajajärjestö ei ole virallinen vaikuttamistoimielin, sen painoarvo päätöksenteossa voi jäädä vähäiseksi, eikä sen asema ole yhtä vahva kuin muilla neuvostoilla. Myös osallistujien sitouttaminen voi olla haastavampaa ilman muodollista asemaa. Rakenne säilyttää osittain erilliset toimialakohtaiset näkökulmat, eikä täysin tue poikkihallinnollista valmistelua ja yhteiskehittämistä.

Vaihtoehto 4: Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pysyvät erillään, maahanmuuttajaneuvosto perustetaan.

Tässä mallissa vanhus- ja vammaisneuvostot jatkavat toimintaansa nykyisessä muodossaan erillisinä vaikuttamistoimieliminä. Lisäksi perustetaan uusi, erillinen maahanmuuttajaneuvosto vahvistaamaan kaupungin maahanmuuttajataustaisten kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja osallisuutta päätöksenteossa.

Malli tarjoaa vahvemman rakenteen maahanmuuttajataustaisten asukkaiden osallistumiselle ja mahdollistaa kohdennetun asiantuntemuksen hyödyntämisen maahanmuuttajiin liittyvissä asioissa.

Kuitenkin on otettava huomioon, että kolmen erillisen vaikuttamistoimielimen mallissa hallinnollinen kuormitus kasvaa: jokainen neuvosto edellyttää erillistä valmistelutyötä, kokoushallintaa, sihteeripalveluita ja viranhaltijaresurssia. Tällä hetkellä kaupungin taloudellinen tilanne edellyttää resursien tarkkaa kohdentamista ja hallinnon tehostamista. Uuden vaikuttamistoimielimen perustaminen lisää viranhaltijatyötä ja edellyttää lisäresursseja erityisesti valmistelun ja kokousosallistumisen osalta.

Lisäksi on huomioitava, että uusien toimielinten perustaminen voi lisätä byrokratiaa ilman, että se välttämättä tuo merkittävästi uutta lisäarvoa suhteessa kevyempiin osallistumisen muotoihin, kuten raatitoimintaan. Vaikka malli tukee laajaa osallisuutta ja eri väestöryhmien kuulemistä, se voi hajauttaa kaupungin osallisuustyötä entisestään ja vaikeuttaa sen koordinaatiota sekä vähentää synergiaetuja, joita yhdistetyllä tai kevyemmällä rakenteella voitaisiin saavuttaa.

Toimintakulttuurin kehittymisen näkökulmasta erilliset neuvostot voivat rajoittaa yhteisen oppimisen ja yhteiskehittämisen mahdollisuuksia, jos vuoropuhelu eri ryhmien välillä jää vähäiseksi. Vaikka rakenne tukee edustavuutta, se ei automaattisesti lisää vaikuttavuutta tai tehokkuutta ilman vahvaa koordinaatiota ja sitoutumista poikkihallinnolliseen yhteistyöhön.

Tämän vuoksi vaihtoehtoa arvioitaessa on tärkeää punnita vaikuttavuuden ja osallistumismahdollisuuksien laajentamisen hyötyjä suhteessa hallinnolliseen kuormitukseen ja taloudellisiin resursseihin.

	Kokoonpano ja asettaminen	Viralliset kokoukset, joissa kaupungin sihteerit

Vaihtoehto 1: Vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja perustettava maahanmuuttajaneuvosto yhdistetään.	Tarkastellaan uudelleen, ei pysyvää viranhaltija-edustusta	3x syksy 3x kevät
Vaihtoehto 2: (Nykytila): Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pysyvät erillään, eikä maahanmuuttajaneuvostoa perusteta.	Tarkastellaan uudelleen, ei pysyvää viranhaltija-edustusta	2x syksy 2x kevät 1 kokous yhteisasioille, yksi kokous omille asioille.
Vaihtoehto 3: Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pysyvät erillään, erillinen maahanmuuttaja raati kaksi kertaa vuodessa.	Tarkastellaan uudelleen, ei pysyvää viranhaltija-edustusta	2x syksy 2x kevät ja 2x maahanmuuttoraati/vuosi 1 kokous yhteisasioille, yksi kokous omille asioille.
Vaihtoehto 4: Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pysyvät erillään, maahanmuuttajaneuvosto perustetaan.	Tarkastellaan uudelleen, ei pysyvää viranhaltija-edustusta	2x syksy 2x kevät 1 kokous yhteisasioille, yksi kokous omille asioille.
Kaikissa vaihtoehtoissa: vuosikello kaupungin asioille Dynasty-asianhallintajärjestelmä Kaupungilta tuki koordinointiin ja kokousasioiden valmisteluun.		

Vaihtoehtojen tarkastelu perustuen kaupungin strategiaan

1. Vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja perustettava maahanmuuttajaneuvosto yhdistetään.

Vaikutukset strategiseen Avoin Grani -tavoitteeseen: *Vaikuttamistoimielinten laajempi osallistaminen valmisteluun.*

- Tukee osallisuuden laajentamista ja vuorovaikutteisen valmistelun kehittämistä.
- Edistää kuntalaisten, päättäjien ja viranhaltijoiden välistä yhteistyötä palvelujen yhteiskehittämisessä.
- Lisää avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, kun eri väestöryhmät ovat mukana kaupungin päätöksenteon valmistelussa.

Vaikutukset Kestävä ja terve kuntatalous -tavoitteeseen: *Varmistetaan, että kaupungin organisaatio vastaa SOTE-uudistuksen jälkeisiä tarpeita ja taloudellista kantokykyä*

- Yksi toimielin vähentää byrokratiaa ja kokoushallintoa: vähemmän esityslistoja, pöytäkirjoja ja viranhaltijoiden kokousosallistumisia.
- Tehostaa hallinnon toimintaa ja vapauttaa työaikaa muihin kehittämistehtäviin.
- Vastaa SOTE-uudistuksen jälkeisiin tarpeisiin painottamalla poikkihallinnollisuutta ja resursiivisasta toimintaa.
- Toimielimen yhdistäminen on taloudellisesti kestävämpi ratkaisu verrattuna kolmen erillisen neuvoston malliin.

Vaikutukset HYTE-työhön: *Kaupunkiyhteisön yhteistyö kaupungin kehittämisessä ja toiminnassa.*

- Yhdistetty vaikuttamistoimielin tukee kaupunkiyhteisön laajapohjaista osallistamista hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.
- Mahdollistaa eri väestöryhmien – kuten vammaisten, ikääntyneiden ja maahanmuuttajien – kokemusten, tiedon ja tarpeiden esiin tuomisen kaupungin yhteiskehittämisessä.
- Edistää arjen hyvinvointia lisäävien palveluiden ja ratkaisujen yhteiskehittämistä.
- Mahdollistaa järjestyhteistyön ja kokemusasiantuntijuuden laajemman hyödyntämisen osana kunnan lakisääteistä HYTE-työtä.
- Vahvistaa poikkihallinnollista yhteistyötä, mikä on keskeistä HYTE-työn vaikuttavuuden kannalta.

Vaihtoehto 2: (Nykytila): Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pysyvät erillään, eikä maahanmuuttajaneuvostoa perusteta

Vaikutukset Avoin Grani -tavoitteeseen: *Vaikuttamistoimielinten laajempi osallistaminen valmisteluun.*

- Säilyttää nykyisen rakenteen, joka on tuttu ja vakiintunut.
- Selkeä edustuksellisuus – Vanhuksilla ja vammaisilla on omat neuvostonsa, jolloin molemmat voivat keskittyä täysillä oman ryhmänsä erityistarpeisiin.
- Osallisuuden laajentaminen ja osallistumismahdollisuuksien kehittäminen rajautuvat olemassa oleviin rakenteisiin, joiden uudistaminen voi olla haasteellista.
- Vaikuttamistoimielinten osallistaminen valmisteluun edellyttää erillisiä prosesseja kummankin neuvoston kanssa, mikä voi hajauttaa vuoropuhelua ja hidastaa yhteisen kehittämisen kehittymistä.
- Väestöryhmien osallistaminen on haasteellista, koska neuvostojen erillisuus rajoittaa mahdollisuuksia yhteiseen laajempaan keskusteluun ja päätöksentekoon. Tämä voi estää avoimen keskustelun ja vaikuttamisen mahdollisuuksia eri väestöryhmiltä.
- Rakenne ei tue aktiivisesti poikkihallinnollista vuorovaikutusta tai kokemusasiantuntijuuden laajempaa hyödyntämistä kaupungin kehittämistyössä.

Vaikutukset Kestävä ja terve kuntatalous -tavoitteeseen: *Varmistetaan, että kaupungin organisaatio vastaa SOTE-uudistuksen jälkeisiä tarpeita ja taloudellista kantokykyä*

- Erillisten neuvostojen ylläpito vaatii resursseja ja voi tuoda lisäkustannuksia hallinnon ja valmistelun osalta, koska useampi toimielin vaatii erillistä valmistelua ja kokousjärjestelyjä.
- Erillisten neuvostojen ylläpito tuo mukanaan hallinnollisia kustannuksia, koska jokaista neuvostoa varten täytyy laatia esityslistoja, pöytäkirjoja ja järjestää kokouksia. Tämä vie resursseja ja saattaa olla taloudellisesti tehotonta, erityisesti jos ei saavuteta riittävää vaikutavuutta.
- Erillisten neuvostojen hallinta voi estää resurssien keskittämistä ja johtaa monimutkaiseen byrokraatiaan, joka voi lisätä kustannuksia ja vähentää taloudellista tehokkuutta.

Vaikutukset HYTE-työhön: *Kaupunkiyhteisön yhteistyö kaupungin kehittämisessä ja toiminnassa.*

- Erillisten neuvostojen olemassaolo mahdollistaa kullekin väestöryhmälle kohdennetun ja tarkemman hyvinvointityön, mutta erilliset rakenteet voivat estää yhteistä ja monialaista yhteistyötä, joka on tärkeää HYTE-työssä. Tämä saattaa johtaa siihen, että eri väestöryhmien

tarpeet jäävät vähemmälle huomiolle, koska vuoropuhelua ei käydä riittävästi eri ryhmien kesken.

- Yhteistyön puute voi estää kaupungin kykyä kehittää kokonaisvaltaisempia ratkaisuja hyvinvointia ja terveyttä koskeviin kysymyksiin.

Vaihtoehto 3: Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pysyvät erillään, erillinen maahanmuuttaja raati kaksi kertaa vuodessa.

Vaikutukset strategiseen Avoin Grani -tavoitteeseen: *Vaikuttamistoimielinten laajempi osallistaminen valmisteluun.*

- Säilyttää nykyisen rakenteen, joka on tuttu ja vakiintunut.
- Selkeä edustuksellisuus – Vanhuksilla ja vammaisilla on omat neuvostonsa, jolloin molemmat voivat keskittyä täysillä oman ryhmänsä erityistarpeisiin.
- Osallisuuden ja vaikuttamisen kehittäminen voi olla haasteellista, sillä nykyiset toimielimet ovat jo vakiintuneita ja niiden toimintatavat saattavat kaivata uudistamista.
- Vieraskielisten osallisuus voi jäädä vähemmälle ilman maahanmuuttajaneuvostoa.

Vaikutukset strategiseen Kestävä ja terve kuntatalous -tavoitteeseen: *Varmistetaan, että kaupungin organisaatio vastaa SOTE-uudistuksen jälkeisiä tarpeita ja taloudellista kantokykyä*

- Ei tuo välttämättä lisäkustannuksia, mutta myöskään hallinnon tehostamista ei tapahdu.

Vaikutukset strategiseen tavoitteeseen liittyen HYTE-työhön: *Kaupunkiyhteisön yhteistyö kaupungin kehittämisessä ja toiminnassa.*

- Ei edistä suoraan yhteistyön kehittämistä eri ryhmien välillä.
- Maahanmuuttajien osallisuuden edistäminen jää vaille erillistä neuvostoa, vaikka heidän määränsä on kasvussa.
- Vanhusten erityistarpeiden turvaaminen – Vanhusneuvosto voi keskittyä ikäihmisten asioihin ilman, että resursseja ohjataan muille väestöryhmille.

Vaihtoehto 4: Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pysyvät erillään, maahanmuuttajaneuvosto perustetaan.

Vaikutukset strategiseen Avoin Grani -tavoitteeseen: *Vaikuttamistoimielinten laajempi osallistaminen valmisteluun.*

- Maahanmuuttajaneuvoston perustaminen tukee Avoin Grani -tavoitetta, koska se tuo esiin maahanmuuttajaväestön tarpeet ja mahdollistaa avoimemman vuoropuhelun.
- Selkeä edustuksellisuus – vanhuksilla ja vammaisilla on omat neuvostonsa, jolloin molemmat voivat keskittyä täysillä oman ryhmänsä erityistarpeisiin. Maahanmuuttajien ääni saadaan kuuluviin.
- Osallisuuden ja vaikuttamisen kehittäminen voi olla haasteellista, sillä nykyiset toimielimet ovat jo vakiintuneita ja niiden toimintatavat saattavat kaivata uudistamista.

Vaikutukset strategiseen Kestävä ja terve kuntatalous -tavoitteeseen: *Varmistetaan, että kaupungin organisaatio vastaa SOTE-uudistuksen jälkeisiä tarpeita ja taloudellista kantokykyä*

- Kolme erillistä neuvostoa vaativat lisää hallintoresursseja, mikä voi kuormittaa kunnallista taloutta. Kunnan tulisi harkita, onko erillisten toimielimien ylläpitäminen taloudellisesti kestävää.
- Viranhaltijaresurssien niukkuus voi rajoittaa neuvostojen vaikuttavuutta.

Vaikutukset strategiseen tavoitteeseen liittyen HYTE-työhön: *Kaupunkiyhteisön yhteistyö kaupungin kehittämisessä ja toiminnassa.*

- Ei edistä suoraan yhteiskehittämistä eri ryhmien välillä.
- Maahanmuuttajaneuvoston perustaminen voi lisätä vuoropuhelua maahanmuuttajaväestön kanssa, mutta jos neuvosto ei toimi tarpeeksi aktiivisesti, sen vaikutus voi jäädä pieneksi.
- Vanhusten erityistarpeiden turvaaminen – Vanhusneuvosto voi keskittyä ikäihmisten asioihin ja hyvinvoinnin edistämiseen, joka voi olla olennaista ikääntyneiden määrän kasvaessa kaupungissa.
- Kuitenkin erillisten neuvostojen säilyttäminen voi edelleen rajoittaa yhteistyötä ja estää eri väestöryhmien tarpeiden huomioimista samanaikaisesti.